

KULTTUURI10

Eloa ja iloa Kaakkois-Suomeen

HM
12

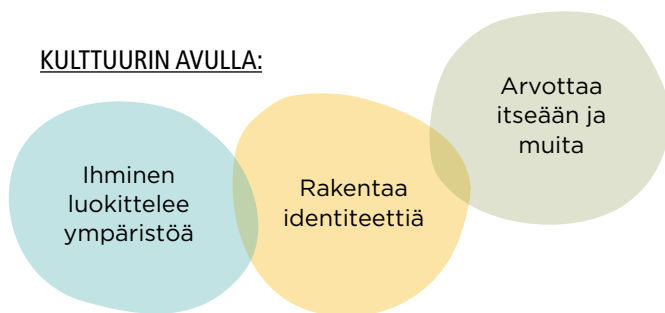
Kulttuuristaan alue tunnetaan

Kunnilla on vastuu järjestää kulttuuritoimintaa ja tukea taiteentekijöitä. Uudistettu kuntien kulttuuritoimintalaki astui voimaan 1.3.2019. Uudistus määrittelee entistä tarkemmin kuntien kulttuuritehtävät ja -tavoitteet. Uudistetun kulttuurilain myötä Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut kuntien kulttuuritoimintaa kehittämistehtävillä, joilla vahvistetaan edellytyksiä vaikuttavalle ja tasa-arvoa turvaavalle kuntien kulttuuritoiminnan toteuttamiselle.

1. Miten taide ja kulttuuri vahvistavat sinun hyvinvointiasi?

Sana kulttuuri on käsitettävissä hyvin monella tavalla. Wikipedian mukaan se on mm. yhteisön tai koko ihmiskunnan henkisten ja aineellisten saavutusten kokonaisuus. Tässä merkityksessä käytetään myös sanaa sivistys.

KULTTUURIN AVULLA:

Kulttuuri on myös kokoelma asenteita, arvoja, tavoitteita ja käytäntöjä. Taide sisältyy kulttuuriin. Taide on ilmaisun, viestinnän, kannanoton ja mielihyvän tuottamisen väline.

2. Mitkä kulttuuripalvelut ovat lakisäätteisiä?

Kuntien tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Laki vahvistaa kulttuurin roolia kunnan toiminnassa sekä perustelee kulttuurin merkitystä ja asemaa kunnan peruspalveluna.

Kunnissa kulttuuripalvelut jakautuvat yleensä nk. yleiseen kulttuuritoimintaan, taiteen perusopetukseen ja taidekasvatukseen sekä musiikki-, teatteri- ja museotoimintaan. Myös kirjaston toiminta on osa kunnan kulttuuritoiminnan kokonaisuutta. Kunnat päättävät kulttuuritoimintansa laajuudesta, osaamistarpeesta sekä tuotantotavoista. Oma laki on kirjasto-, museo-, teatteri- ja orkesteritoiminnalla, oma laki ohjaa myös taiteen perusopetusta.

Tutustu kuntien kulttuuritoimintaa koskevaan lakiin tarkemmin klikkaamalla itsesi Finlexin verkkosivuille: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190166>

Uudistettu laki kuntien kulttuuritoiminnasta tuli voimaan 1.3.2019.

3. Uudessa kuntien kulttuuritoimintalaissa kunnan tehtäväksi on kirjattu mm. luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle. Täyttääkö kuntasi tämän tehtävän ja jos kyllä, niin miten?

Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa on noin tuhat ammattitaiteilijaa ja luovalla alalla työskenteleviä on satoja. He tuottavat lähikulttuuria eli takaavat taiteen ja kulttuurin saatuuden. Oman taiteellisen työn lisäksi he toimivat usein opettajina lapsille ja nuorille sekä aikuisille harrastajille. Harrastustoiminta antaa tuhansille ihmisille yhteisön, johon kuuluu. Järjestöt, taidelaitokset, työryhmät ja yritykset luovat puitteet taiteen tekemiselle ja kokemiselle sekä työllistävät. Tilat (mm. työskentely- ja näyttelytilat sekä esiintymispaikat) mahdollistavat taiteen ja ihmisten kohtaamisen.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUKSEN MUKAAN KULTTUURIALAN YHDISTYKSIÄ ON:

Etelä-Karjalassa
426 kpl

Kymenlaaksossa
510 kpl

4. Miten taide ja kulttuuri koskettavat paikkakuntasi lasten ja nuorten elämää?

Taiteen perusopetus on koulun ulkopuolista, ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua eri taiteenalojen opetusta. Oppilaat saavat valmiuksia ilmaista itseään sekä tukea hakeutua taiteenalan ammatillisiin koulutuksiin.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat toteutuvat osana perusopetusta. Kulttuuripolun toimintoja ohjaavat ammattitaiteilijat sekä taidelaitosten koulutetut yleistyöntekijät ja pedagogit. Useassa kunnassa on kehitetty perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelman rinnalle myös varhaiskasvatuksen, toisen asteen koulutuksen sekä vanhustyön kulttuuripolku.

Lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Koppa Kymenlaaksossa ja Metku Etelä-Karjalassa tekevät yhteistyötä lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksen ja -palveluiden toteutuksessa sekä koordinoivat erilaisia tapahtuma-

viikkoja. Sekä Koppa että Metku ovat valtakunnallisen lastenkulttuuriverkoston jäseniä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön harrastustakuu-ohjelman ja Suomen malli -hankerahoituksen myötä kunnissa kehitetään monipuolista kulttuurikerho-toimintaa ja pilotoidaan harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä. Hankerahoituksen päätavoite on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen tarjoamalla maksuton, mieluisa harrastus jokaiselle.

5. Onko maakunnassasi ja/tai kunnassasi kulttuurihyvinvointisuunnitelma?

Uuden kulttuurilain mukaisesti kunnan tulee edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Xamkin verkkoblogista luettavissa olevassa kirjoituksessa avataan sitä, miten kulttuuri nähdään osana kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kuntien hyvinvointikertomuksissa.

* Kyseisen blogitekstin pääset lukemaan klikatessasi Xamkin nettisivujen osoitetta sivun alareunassa.

Kulttuurihyvinvointi on ollut tiiviisti mukana sekä Kymsoten että Eksoten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Kymenlaakson alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman pääset lukemaan osoitteesta: <https://www.kymsote.fi/alueellinen-hyvinvointikertomus>

Painopisteet ja linjaukset on laadittu yhteistyön tuloksena monialaisessa työryhmytyöskentelyssä. Maailman terveysjärjestö WHO julkaisi 11.11.2019 tähän asti laajimman katsauksen taiteen ja kulttuurin vaikutuksista. Viesti on selvä: on olemassa vahvaa tutkimusnäyttöä siitä, että taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuminen auttaa pa-

WHO:n katsauksessa viesti on selvä: on olemassa vahvaa tutkimusnäyttöä siitä, että taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuminen auttaa parantamaan terveyttä ja hyvinvointia.

rantamaan terveyttä ja hyvinvointia. Terveys-, sosiaali- ja hyvinvointialalla taide voi olla osana sekä ennaltaehkäisevää työtä, itse hoitoprosessia tai osana kuntoutusta.

6. Nimeä oman paikkakuntasi taiteen-, kulttuurin- tai luovan alan yrittäjiä

Kulttuuri ja luovat alat ovat Suomen suurimpia työllistäjiä, osa elinkeinotoimintaa. Luovat alat on nopeasti kasvava osa kansantaloutta. Se muodostaa 3,6 % Suomen bruttokansantuotteesta, ja antaa työtä yli 135 000 suomalaiselle. Luovat alat on Suomessa 7,3 miljardin euron suuruinen uuden talouden ja kasvun moottori, jonka tekijöistä 27 % työskentelee yrittäjästatuksella (muilla aloilla yrittäjien osuus on 13 %). Taide ja kulttuuri osana yrityksiä voi tarkoittaa esim. koristetta tai viihdettä. Yritysten seinillä ja sisustuksessa on taidetta. Firmat vievät henkilöstöjä konsertteihin tai teatteriin. Uudenlaista monialaista yhteistyötä on syntynyt yrityksiin, kun taitelijat ovat olleet mukana joko ongelmanratkaisuprosesseissa tai strategiatyössä.

7. Osaatko nimetä alueesi vetovoimaisia taide- ja kulttuuritapahtumia tai kohteita?

Kulttuuristaan alue tunnetaan! Kiinnostava ja elinvoimainen alue ei synny pelkästään mahdollisen työpaikan ja ruokakaupan varaan. Kunta tai kaupunki erottuu massasta esimerkiksi aktiivisen urheilumaineen, kulttuuritapahtuman, matkailukohteen, luonnon tai historian takia. Matkailua ei synny ilman alueen kulttuuripohjaa.

** Lue lisää Xamkin aihetta käsittelevästä blogikirjoituksesta klikkaamalla sivun alareunassa olevaa osoitetta.

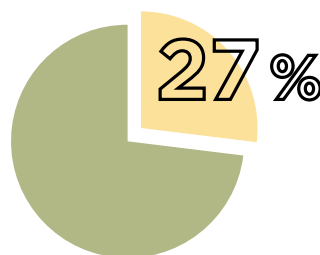
8. Mitä juuret ja historia sinulle merkitsevät?

Historian ja juurien tunteminen antaa tunteen yhteisöllisyydestä ja kuulumisesta johonkin laajempaan historialliseen jatkumoon. Juurtumista tukee myös kulttuuriympäristön ja -perinnön hoitaminen ja vaaliminen – se myös luo osallisuutta ja edistää hyvinvointia. Menneisyyden tunteminen on keskeisessä asemassa yksilön oman ja

LUOVAT ALAT:

3,6%
Suomen bruttokansantuotteesta

työllistää yli
135 000
suomalaista

työskentelee yrittäjästatuksella (muilla aloilla yrittäjien osuus on 13 %)

* <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminnan-blogi/miten-kulttuuri-nakyy-kuntien-hyvinvointikertomuksissa>

** <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitystoiminnan-blogi/kulttuurin-merkitys-kuntien-elinvoimaisuuden-osatekijana>

alueellisen identiteetin rakentamisessa. Se myös auttaa ymmärtämään nykyhetkeä ja rakentaa samalla siltaa menneestä tulevaisuuteen.

Yhteisen kulttuuriperinnön tallentamisesta ja saataville asettamisesta huolehtivat muistiorganisaatiot, joita ovat museot, arkistot ja vapaakappalekirjastot. Kulttuuriympäristön hoidosta ja suojelusta vastaavat mm. aluevastuuseurat, ELY ja Museovirasto. Tietovarannot organisaatioissa ja ympäristössämme tarjoavat hyvän alustan kasvatukseen, elinikäiseen oppimiseen, viihtymiseen ja elämyksiin.

9. Osaatko nimetä mitä taiteen- tai kulttuurialan koulutusta paikkakunnallasi annetaan?

- LAB-ammattikorkeakoulu: Kuvataide, taide ja teknologia
- Xamk-ammattikorkeakoulu: Muotoilu ja restaurointi
- Molemmissa kulttuurihyvinvoinnin koulutusta: Xamkissa tammikuussa 2021 alkanut Kulttuurihyvinvoinnin yamk
- Kouvolan seudun ammattiopisto KSAO: Taide ja taideteollisuus mm. sisustusala
- Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto: Musiikkialan perustutkinto
- Joutsenon ja Kymenlaakson opistoissa mm. visuaalinen viestintä ja valokuvaus
- Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kesäyliopistojen tarjonta (mm. Repin instituutti)
- Myös pelialan koulutustarjontaa on sekä Kymenlaaksossa että Etelä-Karjalassa (Xamk, LUT)

10. Tiedätkö paljonko kulttuuritoimen rahoitus on kuntasi budjetista?

Valtion budjetissa taiteen ja kulttuurin tuki on 0,8 %.

Valtion rahoitus perustuu kunnille valtiovarainministeriön kautta maksettaviin valtionosuuksiin, joilla katetaan osa kulttuuritoiminnan rahoituksesta. Valtionosuusjärjestelmän tarkoituksena on turvata julkisten palvelujen saatavuutta ja tasata kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämiskustannuksissa. Kunnat voivat kohdentaa saamansa laskennallisen valtionosuuden harkintansa mukaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää harkinnanvaraisia avustuksia, joita kunnat voivat hakea. Kuntien ja muiden kulttuuripalveluiden tuottajia tuetaan esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksella. Avustuksella edistetään taide- ja kulttuuripalveluiden tasa-arvoista saatavuutta koko maassa alueellisilla ja valtakunnallisilla toimintatavoilla ja poistetaan palveluiden käyttämiseen ja osallistumiseen liittyviä alueellisia, sosiaalisia ja taloudellisia esteitä.

Kulttuurin ja taiteen rahoituksesta voit lukea lisätietoa klikkaamalla Minedun verkkosivujen osoitetta:

<https://minedu.fi/kulttuuri/ohjaus-ja-rahoitus>

Kulttuuritoiminnan kustannuksista Etelä-Suomen osalta voit lukea lisätietoja klikkaamalla Pation sivuille: <https://www.patio.fi/web/pepa-2019-valtakunnallinen/etela-suomi9>

**VALTION BUDJETISSA
TAITEEN JA KULTTUURIN
TUKI ON:**

0,8%

Kaakkoissuomalaiset kulttuuriteesit

KULTTUURI ON OIKEUS

Kulttuuri on kaikkien kuntalaisten peruspalvelu. Taide ja kulttuuri antaa asukkaille elämyksiä, yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa. Jokaisella ihmisellä on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin osana hyvää elämää.

LÄHIKULTTUURI RAKENTUU TÄÄLLÄ

Lähikulttuuri on oman paikkakunnan kulttuuritoimijoiden – kunnan, taide- ja kulttuurilaitosten, järjestöjen, taiteilijoiden ja yrittäjien tuottamaa. Monialainen yhteistyö synnyttää omaleimaista ja voimakasta kulttuuria. Elinikäinen kulttuurikasvatus rakentaa kuntalaisten hyvinvointia ja avaa omien juurien ja kulttuuriperinnön ymmärtämistä. Paikallinen kulttuuri on yhteinen asia.

KULTTUURISTAAN ALUE TUNNETAAN

Korkeatasoinen kulttuuri ja taide luo maakunnan ja kuntien pito-, veto- ja elinvoimaa. Kulttuurin vaikutukset ulottuvat aluekehittämiseen, elinkeihin, maankäyttöön, ympäristöön, matkailuun sekä hyvinvointiin. Kulttuurin kansainvälinen ulottuvuus vahvistaa sen laaja-alaista vaikuttavuutta. Kulttuuri on kilpailutekijä ja tuloerä.

Eloa ja iloa Kaakkois-Suomeen eli kulttuurista hyvinvointia kuntalaisille on alueellinen kehittämisselitys Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kunnissa vuosina 2020–2021. Kulttuuri10 on kymmenen kohdan tietoisuus Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan päätöksentekijöille.

Sisältö: Eloa ja iloa kehittämisselitys, Kaakon taiteen kehittämisselitys ja kuntien kulttuuritoimijat | **Kannen kuvitus:** Markku Metso **Graafinen suunnittelu, infografiikka ja taitto:** Silva Kärpänoja, Taikasipuli | **Yhteystiedot:** [xamk.fi/eloajailoa](https://www.xamk.fi/eloajailoa), piia.kleimola@xamk.fi, <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/eloajailoa-ja-iloa-kaakkois-suomeen>